

Norges Blindforbund
– synshemmedes organisasjon

Sosialdepartementet
Sosialpolitisk avd
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Sosialdepartementet	
Saksnr.: 200400689	Dok.nr.: 119
Arkivkode: 311.31	Journ.dato 23.6.2004
Avd.: SKO	Saksbeh.: OFB
U.off.:	

Oslo, 23.6.2004.

Høring – Brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester

Norges Blindforbund (NBF) har synspunkter på høringsnotatet av 23.3.2004 Brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester.

Grappa synshemmede har en stor overvekt av personer over 70 år der mange har behov for enten pleie- og omsorgstjenester i egen bolig eller (i de høyeste aldersgruppene) også institusjonsopphold (sykehjem). For yngre synshemmede uten andre funksjonshemminger er tida for institusjonsopphold heldigvis over, men det er en del yngre synshemmede som har behov for ulike hjemmebaserte tjenester. Hvordan betalingsordningene for pleie- og omsorgstjenester skal organiseres er derfor et spørsmål der NBF bør engasjere seg på vegne av vår gruppe.

I tillegg er også NBF selv institusjonseier for en liten institusjon for synshemmede med tilleggsproblematikk (Hønen gård), og ser også en del av problemstillingene i høringen fra denne vinkelen.

Likhet som premiss

Høringsnotatets hovedhensikt er å finne fram til mer like betalingsordninger for bruker uavhengig av om de bor på institusjon eller i en eller annen form for bolig. Det virker forlokkende med ett enkelt system for alle uavhengig av bolig, og riktig at det offentlige skal ha ansvar for pleie- og omsorgstjenestene mens den enkelte skal ha ansvar for kost og losji. Stortinget vedtok i 1998 betalingsfritak for personrettet hjelp for å sikre at alle hadde like muligheter til å motta tjenester ut fra sine behov, ikke sin økonomi. Mye av høringsnotatet argumenterer for fjerning av dagens betalingsfritak for personrettet hjelp – av hensyn til kommunenes inndekning av kostnader, og at dette vil i så fall skulle gjelde brukere både i og utenfor institusjon. De presenterte modellene erstatter dermed dagens boligbaserte forskjeller med ulikhet basert på individuell økonomisk evne og grad av tjenestebehov, og det er NBF sterkt uenig i.

Administrasjonen

Sporveisgata 10, 0354 OSLO
Postboks 5900 Majorstuen
0308 OSLO

Telefon : 23 21 50 00
Telefax : 23 21 50 70
Org. nr. : 971 038 179

Bankgiro : 1644.01.69868
E-post : adm@blindforbundet.no
Internett : www.blindforbundet.no

Bolig som premiss

NBF finner det underlig at hele høringsnotatet har som premiss at institusjonsplasser kan omgjøres til boliger som det skal svares husleie for – uten at forholdet til Husleieloven overhode er berørt. Så vidt vi kan forstå vil det være behov for en rekke prinsipielle avklaringer i forhold til boligbegrepene og de rettigheter som ligger i Husleieloven. På dette grunnlag virker det også underlig at det tas for gitt at Husbankens bostøtteordning automatisk skal kunne gjelde også for beboere i institusjon.

I motsetning til andre reformer som har forutsatt en nedbygging av institusjon og overføring til annen bolig, er det her tale om å opprettholde institusjonen, men omdefinere betalingsordningen ved å skille ut noe som bolig og noe som tjenester. Det reiser nye spørsmål omkring hva som er privat areal og hvilke rettigheter en har der, samt spørsmål om ansattes arbeidsplass og rettigheter i forhold til Arbeidsmiljøloven ved arbeid i noens private bolig. I den grad kommunene etter hvert også kjøper institusjonsplasser fra private institusjoner eller setter ut deler av tjenestetilbudet på kommunale institusjoner til private tjenesteytere, vil det også være flere uavklarte spørsmål ved denne "boliggjøringen".

1. Bør dagens todelte system for brukerbetaling og finansiering i hovedtrekk videreføres, eller er det behov for større endringer?

a. Høringsnotatet påpeker en del sider ved dagens ordning som kan være uheldige, bl.a at det kan oppfattes som urettferdig at institusjonsboere betaler mer uspesifisert og kanskje også mer enn brukere utenfor institusjon, samt at kommuner kan ha motiver for å prioritere de tjenestetilbudene der staten finansierer deltjenester. Etter NBFs syn er det likevel ikke presentert tilstrekkelig tungtveiende begrunnelser for at det er behov for å gå vekk fra dagens todelte ordning, som tross alt er vel innarbeidet. Etter NBFs syn er det alminnelig aksept for det todelte systemet, fordi det er så vidt stor forskjell i behovene for institusjonsboere, som har heldøgnsbehov, og beboere i separate boliger.

c. Dagens institusjonsbetaling etter vederlagsforskriften bør endres ved å la fribeløpet endres i takt med grunnbeløpet, f.eks til en fast andel av G, slik det er foreslått i Dok 8:100 (2002-2003).

d. Hvorvidt "alminnelig inntekt etter skatt, før særfradrag" er et mer egnet inntektsbegrep som beregningsgrunnlag, kan vi ikke ta stilling til ut fra hva som er referert fra NOU 1997:17, og vi har ikke gått tilbake til problemstillingene i denne NOU-en i forbindelse med denne høringen.

Administrasjonen

Sporveisgata 10, 0354 OSLO
Postboks 5900 Majorstuen
0308 OSLO

Telefon : 23 21 50 00
Telefax : 23 21 50 70
Org. nr. : 971 038 179

Bankgiro : 1644.01.69868
E-post : adm@blindeforbundet.no
Internett : www.blindeforbundet.no

II. Vil et enhetlig system for brukerbetaling der betalingen knyttes til bolig, daglige utgifter og egenandeler for de faktiske tjenester som ytes være mer hensiktsmessig enn dagens todelte system for brukerbetaling i og utenfor institusjon?

NBF mener at de to forslagene/modellene for et nytt "enhetlig" system ikke vil være hensiktsmessige sammenliknet med dagens todelte system.

a. Forhold som er spesielt viktige ved en evt. omlegging: Vi viser til det vi har skrevet om boligbasert forskjell til økonomisk basert ulikhet og om uavklarte spørsmål rundt bolig samt det vi svarer under om skjermingsordningene.

b. Det bør ikke innføres tjenestebasert betaling for langtidsopphold på institusjon med de modellene som her er foreslått.

For beboeren på institusjon (eller dennes pårørende) vil det kanskje gi en eksakt oppstilling over hva en betaler for, og i noen tilfelle vil det bli betalt mindre enn med dagens vederlag, men det kan medføre både større ulikeheter mellom beboerne på institusjonen og en dårligere pleie fordi beboeren kan føle at han/hun ikke har råd til å ta imot tjenester som tilbys.

c. Administrative konsekvenser:

For institusjonen vil det innebære mye mer administrasjon å skulle registrere hvilke tjenester den enkelte beboere til enhver tid har mottatt for å kunne "fakturere" de enkelte tjenester og kanskje også måtte "overbevise" beboeren om at han/hun bør ta seg råd til en nødvendig tjeneste. I høringsnotatet antydes at en kunne bli enige om "pakkepris" for tjenestene den enkelte skal ha (trolig da knyttet til den individuelle plan hver beboer skal ha?), men det vil etter vårt syn likevel innebære mer administrativt arbeid for institusjonen og kommunen.

III. Bør staten fastsette regler for nivået på brukerbetaling, og i tilfelle i hvilken grad, eller bør dette være opp til den enkelte kommune å avgjøre?

a. Det er avgjørende for likebehandlingen av brukere at staten har ansvar for å fastsette nivået for brukerbetaling – kommunene bør ikke selv fastsette egenandelene ut fra skiftende økonomi og politiske flertall. Det bør betales likt for samme tjeneste uavhengig av bostedskommune.

Vårt velferdssamfunn er tuftet på den gode ideen at man skal skattes etter evne for at alle skal kunne få de nødvendige tjenestene etter behov, mens egenandelssystemet innebærer en økende individuell skattlegging av den enkelte etter økende behov. (Jo større funksjonshemming, vanskeligere sykdom eller redusert livskvalitet, jo større økonomisk straff...?)

Det kommunale selvstyret er illusorisk når de økonomiske midlene kommunene rår over til å dekke stadig flere oppgaver er for små og blir stadig

Administrasjonen

Sporveigata 10, 0354 OSLO
Postboks 5900 Majorstuen
0308 OSLO

Telefon : 23 21 50 00
Telefax : 23 21 50 70
Org. nr. : 971 038 179

Bankgiro : 1644.01.69868
E-post : adm@blindeforbundet.no
Internett : www.blindeforbundet.no

mindre. Det blir et press for stadig økende egenandelsbetaling av tjenester som overfører til den enkelte bruker å dekke stadig større del av kostnadene for nødvendige helsetjenester.

b. Betalingsfritaket for personrettet hjelp må opprettholdes, og skjermingen bør gjelde alle inntektsgrupper, fordi dette er et velferdsgode som bør være gratis på lik linje med opphold i sykehus.

Det er lite fristende å gå inn på det departementet ser for seg av *"mer effektive måter å skjerme utsatte grupper"*, når departementet i høringsnotatet legger mer egenbetaling for både bolig og tjenester og deretter skriver slikt: *"Kommunen kan stilles fritt til å velge hvordan innbyggerne med høye boutgifter skal skjermes. Det kan gjøres ved en kommunal bostøtte eller subsidiert husleie. Kommuner som ikke ønsker å innføre egne ordninger kan isteden bruke sosialhjelp som støtte for boutgifter."* (vår utheving) NBF er sterkt uenig i en tenkning der behovene skal dekkes ved å måtte gå på sosialkontoret og få nødhjelp!

c. Dagens 2G bestemmelse må beholdes. Hvis det skal endres, bør det i tilfelle være opp til 3G, slik f.eks Norsk Pensjonistforbund har gått inn for. I dag er det mange som ligger rett over 2G som rammes hardt av egenandeler, og det vil være riktig å få flere tjenester inn under et utvidet tak-2.

d. Det er behov for at staten gir klarere retningslinjer for flere av de tjenestene kommunene kan ta egenandeler for, slik at ikke kommunene kompenserer for betalingsfritaket med høyere egenandeler på andre tjenester. Hvordan et utvidet tak kan utformes, må det mer konkret vurdering til for å avgjøre. En problemstilling er at det kanskje må være tak for den enkelte tjeneste i tillegg til et samlet tak, slik at ikke inkludering av en dyr tjeneste fortrenger muligheten til å også få andre av tjenestene innenfor taket.

e. Hvor inntektsgrensene skal gå ved flatt tak eller om det skal vært skrått tak, må utredes nærmere i forhold til bl.a administrative konsekvenser.

NBF har ikke gått inn i de mer detaljerte spørsmålene i spørsmål IV og V, da vi ikke finner dem så relevante ut fra hva vi har svart på spørsmål I-III. Vi forstår det slik at hjelpemidler til synshemmede ikke er en del av denne drøftingen, da disse er dekket av RTV for alle enten de bor i institusjon eller ikke.

Vi vil likevel kommentere at det virker underlig å drøfte det å sette deler av hjelpemiddelanskaffelsen ut til kommunene igjen etter at det tidligere har vært argumentert med behovet for å samle kompetansen og kunne gjøre fordelaktige storinnkjøp. Selv om en på kommunenivå da kanskje får så små innkjøp at en kan unngå EØS-regelverk mht innkjøp, så vil trolig manglende

Administrasjonen

Spørveisgata 10, 0354 OSLO
Postboks 5900 Majorstuen
0308 OSLO

Telefon : 23 21 50 00
Telefax : 23 21 50 70
Org. nr. : 971 038 179

Bankgiro : 1644.01.69868
E-post : adm@blindeforbundet.no
Internett : www.blindeforbundet.no

kompetanse og lite "prutnings"-makt kunne medføre dårligere innkjøpspriser i tillegg til økte administrative kostnader i kommunen.

Konklusjon

Norges Blindeforbund mener det framlagte høringsnotatet ikke har klart å presentere alternative modeller som er mer hensiktsmessige enn dagens todelte system.

Framstillingen av likhet i betaling uavhengig av bosituasjon dekker over at det i realiteten vil skapes økt ulikhet basert på økonomisk evne og grad av tjenestebehov – i strid med grunnverdiene i vårt velferdssystem.

Norges Blindeforbund ønsker derfor heller å beholde og evt forbedre dagens todelte system, og å beholde og evt utvide statlige skjermingsordninger og statlig fastsatte retningslinjer for egenandeler.

Med vennlig hilsen

Gunnar Haugsveen

Gunnar Haugsveen
generalsekretær

Ida Holter

Ida Holter
organisasjonsleder

Administrasjonen

Sporveisgata 10, 0354 OSLO
Postboks 5900 Majorstuen
0308 OSLO

Telefon : 23 21 50 00
Telefax : 23 21 50 70
Org. nr. : 971 038 179

Bankgiro : 1644.01.69868
E-post : adm@blindeforbundet.no
Internett : www.blindeforbundet.no